

Poznámky k testu z 30.11.2009 (JAP102a):

Pokládám za zcela zbytečné opakovat, že bez důkladné znalosti zadaného lexika není možno dosahovat kvalitních výsledků v testech a v japonštině obecně.

Pondělní test dopadl poněkud podprůměrně (viz výsledky níže), přestože neobsahoval žádné lexikum ani gramatiku, kterou bychom neprobrali. Určitou část zodpovědnosti za tento výsledek беру na sebe (asi jsem poněkud přecenil vaše schopnosti), a proto jsem se snažil být při hodnocení opět o něco benevolentnější. Do zápočtového týdne (a ke zkoušce) bude nicméně nutné, abyste si udělali jasno a důkladně vstřebali **veškerou** doposud probranou látku.

Především je zapotřebí vnímat rozdíly mezi sponou (*desu*) a existenčními výrazy (*aru*, *iru*) při překládání českého „být“. Toto měl za cíl ověřit kontrast následujících dvou vět v testu:

- ② Jana a Pavel byli dvě hodiny před knihkupectvím.
- ③ Ta kočka pod stolem nebyla moje.

Pokusím se je zde nyní rozebrat, abych tak doplnil svůj předchozí výklad.

Ad ②: V této větě lze významově sloveso „být“ nahradit slovesem „nacházet se“. Je tedy zjevné, že „být“ zde není sloveso sponové, a jeho ekvivalentem tedy v japonštině není spona, nýbrž existencium (*sonzaiši*). V hodině jsem poukazoval na to, že u živých bytostí se pro vyjádření lokace nepoužívá spona (můžeme říct *Gakkó-wa tošokan no mae desu.*, ale nikoliv **Tanaka-sensei-wa tošokan no mae desu.*). Jelikož Jana a Pavel jsou oba bytosti živé (cítící), je v moderní japonštině zapotřebí užít existencium *iru*, nikoliv **aru*. Toto existencium bude tvořit přísudek. Komplement, jenž vyjadřuje lokaci se ve větách s přísudkem tvořeným existenciem vyjadřuje nikoliv partikulí *de* (ta vyjadřuje lokaci probíhající akce ve větách se slovesným přísudkem), nýbrž partikulí *ni*. Komplement, jenž vyjadřuje subjekt existence („podmět“) je napojen pádovou partikulí *ga*. V tomto případě však české zadání vybízí k topikalizaci subjektu (věta nevyjadřuje situaci před knihkupectvím ani se netočí kolem „bytí či nebytí (někde)“, nýbrž komentuje situaci Jany a Pavla, kteří jsou tedy tématem promluvy).

Základní struktura tedy vypadá zhruba následovně:

X-ni Y-ga aru/iru. po topikalizaci: **Y-wa X-ni aru/iru.**

kde X je místo (lokace) a Y je subjekt, který se na daném místě nachází. Fialově jsou označeny komplementy v rematické větné stavbě, modře je označeno téma v tematické větné stavbě a červeně je označen komentář v tematické větné stavbě. Predikativy musí být samozřejmě v patřičném koncovém tvaru. Po dosazení dostáváme následující překlad věty ②:

[[*Jana-san*]-to [*Pavel-san*]]-wa [*hon'ja no mae*]-ni [*nidžikan*] imašita.

Pokud bychom neprovedli topikalizaci:

[*Hon'ja no mae*]-ni [*Jana-san*]-to [*Pavel-san*]-ga [*nidžikan*] imašita.

byl by význam zhruba následující: „Před knihovnou byli dvě hodiny Jana s Pavlem.“

Se zajímavým řešením přišla 343535:

[*Jana-san*]-wa [*Pavel-san*]-to [*nidžikan*][*hon'ja no mae*]-ni imašita.

Tato verze bere za téma pouze Janu. Pavel je tedy vyjmut z tématu a funguje pouze jako komplement „kooperativního pádu“ výrazu *imašita*. Význam takovéto věty tedy je zhruba: „Jana byla před knihovnou s Pavlem dvě hodiny.“

Ad ③: Tato nevyjadřuje místo, kde se nachází moje (nebo cizí) kočka (to by byla věta typu „Moje kočka nebyla pod stolem.“), nýbrž se vztahuje k vlastnostem/charakteristice dotyčné kočky (říká o ní, že nebyla moje. To, jestli se mezitím stala mojí, neřeší). Jedná se tedy o klasickou ukázkou věty s tematickou stavbou:

Ta kočka nebyla moje. Ano neko-wa wataši/uči no dewa arimasen dešita.

Dodání přívlastku kočky se nejsnáze odehraje skrze přívlastkovou partikuli *no*:

Ano cukue/téburu no šita no neko-wa wataši/uči-no dewa arimasen dešita.

Demonstrativum „ta“ v české větě lze chápat také jakou pouhé vyjádření definitnosti (podobně jako fungují určité členy v angličtině, němčině, románských jazycích apod.). Takovouto definitnost v sobě nese partikule *wa*, protože označuje informaci z kontextu známou (tedy „definitní“). Z toho důvodu lze demonstrativum *ano* vypustit.

V tematické větné stavbě, o kterou se zde jedná, jsme si říkali strukturu „X-wa Y *desu*.“ Specifické situace, kdy se partikule *wa* v této stavbě nahrazuje partikulí *ga* jsme doposud neprobírali (a v nejbližší době ani nebudeme). Proto si zafixujte, že v tematické větné stavbě je téma označeno vždy partikulí *wa*.

Věta „Moje kočka nebyla pod stolem.“ – *Wataši no neko-wa cukue/téburu no šita-ni imasen dešita*. by byla možná, i když významově poněkud odlišná. Totéž lze říci o její variantě bez tématu: *Cukue/téburu no šita-ni wataši no neko-ga imašita*. (význam této věty by byl zhruba „Pod stolem nebyla moje kočka.“).

Tento výklad by snad měl udělat trochu více jasno v konstrukcích se sponou a s existenčními výrazy. Podotýkám, že pro správné užívání je samozřejmě zapotřebí ovládat správné morfologické tvary predikativů (kladné i záporné, minulé i neminulé tvary spony, sloves, existenčních slov atd.).

Další poznámky k testu:

- S politováním musím říci, že opět (oproti minulému týdnu výrazně) narostl počet případů, kdy bylo osobní jméno uvedeno bez osobnostního sufixu.
- Výrazy časového úseku (doby trvání) nepobírají partikuli *ni*. Neplet'te si to s časovým údajem (např. „dvě hodiny studovat“ 二時間勉強する vs. „studovat ve dvě hodiny“ 二時に勉強する).
- Výrazy jako 先週, 先月, 来週, 来月 apod., tedy v podstatě všechny výrazy z tabulky Time Words na str. 95 (s výjimkou 二か月前) ve funkci příslovečného určení nepobírají partikuli *ni* (samozřejmě mohou být topicalizovány). Nicméně k výrazům typu 先月に („v minulém měsíci“) jsem byl benevolentní.
- Překládání japonského výrazu *takusan* jako „Pan Taku“ apod. pokládám za neznalost základní gramatiky 4. lekce (viz učebnice, str. 80).
- Upozorňoval jsem, že datum se v japonštině udává v pořadí „rok – měsíc – den“. Výraz pro „rok“ v datumu je ねん (tedy např. 2009 = にせんきゅうねん). Absenci tohoto výrazu jsem zatím nehodnotil negativně, ale je třeba, abyste si jej zapamatovali. Jinak viz tabulka na str. 95.
- „Španělsko“ se japonsky řekne スペイン (viz Doplňkové lexikum 1, které je v ISu od 3.10.).

- Jméno „Pavel“ lze přepsat buď jako パヴェル nebo starší variantou パベル. Transkripce nebyla hodnocena.
- Někteří z vás by si měli opravit psaní znaku 私. U některých byl výraz はつか zapsán jako はつか (což je zcela jiný výraz). Na správné tvary a proporce (stejnou velikost apod.) je u znaků třeba dávat pozor.

Výsledky testu:

OK:	Na hranici úspěšnosti:
172693	361679
343535	361688
361825	179286
361876	324430
220090	255464
323707	361317
361897	361336
361894	342720
361926	342195
361581	255493
361040	361940
361527	

Všechny ostatní odevzdané testy byly ohodnoceny jako **NG**.

Doporučuji vám připravit si dotazy ohledně gramatiky či lexika, pokud nějaké budete mít, abych se je mohl pokusit zodpovědět v průběhu příštího týdne, který bude opakovací.

J. Matela